

Oikeustapauskokoelma

Yhdistetyt asiat C-293/17 ja C-294/17

**Coöperatie Mobilisation for the Environment UA ja Vereniging Leefmilieu
vastaan
College van gedeputeerde staten van Limburg ja College van Genedeputeerde statenen van
Gelderland**

(Ennakkoratkaisupyyntö – Raad van State)

Ennakkoratkaisupyyntö – Direktiivi 92/43/ETY – Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojeleminen – Erityisten suojelutoimien alueet – 6 artikla – Asianmukainen arviointi suunnitelman tai hankkeen vaikutuksista alueeseen – Kansallinen ohjelma typpilaskeumien torjumiseksi – Käsitteet ”hanke” ja ”asianmukainen arviointi” – Kokonaisvaltainen ennakoarviointi, kun annetaan erillinen hyväksyntä tällaisia laskeumia aiheuttavalle maatalousyritykselle

Tiivistelmä – Unionin tuomioistuimen tuomio (toinen jaosto) 7.11.2018

1. *Ympäristö – Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojeleminen – Direktiivi 92/43 – Suojeltua aluetta koskevan hankkeen käsite – Karjan laiduntaminen ja lannoitteiden levittäminen – Kuuluminen soveltamisalaan*

(Neuvoston direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohta; Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/92 1 artiklan 2 kohdan a alakohta)

2. *Ympäristö – Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojeleminen – Direktiivi 92/43 – Erityisten suojelutoimien alueet – Jäsenvaltioiden velvollisuudet – Asianmukainen arviointi suunnitelman tai hankkeen vaikutuksista alueeseen – Suojeltua aluetta koskevan hankkeen käsite – Toistuva toiminta, jolle on annettu lupa ennen direktiivin voimaantuloa – Kuuluminen soveltamisalaan – Edellytykset*

(Neuvoston direktiivin 92/43 6 artiklan 2 ja 3 kohta)

3. *Ympäristö – Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojeleminen – Direktiivi 92/43 – Erityisten suojelutoimien alueet – Jäsenvaltioiden velvollisuudet – Asianmukainen arviointi suunnitelman tai hankkeen vaikutuksista alueeseen – Kansallinen ohjelmakeskeinen lainsäädäntö, jossa sallitaan erilliset hankkeet ennakoarvioinnin perusteella – Hyväksyttävyyden edellytykset – Kansallisen tuomioistuimen varmistuminen asiasta*

(Neuvoston direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohta)

4. *Ympäristö – Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojeleminen – Direktiivi 92/43 – Erityisten suojelutoimien alueet – Jäsenvaltioiden velvollisuudet – Asianmukainen arviointi suunnitelman tai hankkeen vaikutuksista alueeseen –*

Kansallinen ohjelmakeskeinen lainsäädäntö, jossa vapautetaan tietyt hankkeet, jotka alittavat typpilaskeuman tietyn kynnyksarvon tai eivät ylitä sen tiettyä enimmäismäärää, lupavelvoitteesta – Hyväksyttävyyden – Edellytykset

(Neuvoston direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohta)

5. *Ympäristö – Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojeleminen – Direktiivi 92/43 – Erityisten suojelutoimien alueet – Jäsenvaltioiden velvollisuudet – Asianmukainen arviointi suunnitelman tai hankkeen vaikutuksista alueeseen – Kansallinen ohjelmakeskeinen lainsäädäntö, jossa vapautetaan tietyt hankkeet lupavelvoitteesta ja arvioinnista, jota ei voida hyväksyä – Raja – Objektiiiset seikat, joiden avulla on mahdollista sulkea varmuudella pois se, että alueeseen vaikutetaan merkittävästi – Kansallisen tuomioistuimen varmistuminen asiasta*

(Neuvoston direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohta)

6. *Ympäristö – Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojeleminen – Direktiivi 92/43 – Asianmukainen arviointi suunnitelman tai hankkeen vaikutuksista alueeseen – Sellaisten näkökohtien yksilöiminen, jotka voivat vaikuttaa kyseisen alueen suojelutavoitteisiin – Tietynlaisen ohjelmaan kuulumattomien toimenpiteiden huomioon ottaminen – Edellytys – Mainituista toimenpiteistä saatavien etujen varmuus arviointiajankohtana*

(Neuvoston direktiivin 92/43 6 artiklan 1,2 ja 3 kohta)

7. *Ympäristö – Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojeleminen – Direktiivi 92/43 – Erityissuojelualueet – Velvoite toteuttaa asianmukaiset suojelutoimenpiteet – Ullottuvuus – Toimenpiteet, jotka sisältävät maatalousyritysten seuranta- ja valvontasääntöjä sekä mahdollisuuden seuraamuksista*

(Neuvoston direktiivin 92/43 6 artiklan 2 kohta)

1. Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelesta 21.5.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että karjan laiduntaminen ja lannoitteiden levittäminen maahan tai maan päälle lähellä Natura 2000 -alueita voidaan katsoa kyseisessä säännöksessä tarkoitetuksi ”hankkeeksi”, vaikka oletetaan, että nämä toiminnot eivät ole tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 13.12.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/92/EU 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja ”hankkeita”, koska ne eivät merkitse fyysistä luonnonympäristöön kajoamista.

(ks. 73 kohta ja tuomiolauselman 1 kohta)

2. Direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että lannoitteiden maahan tai maan päälle levittämisen kaltaista toistuvaa toimintaa, joka oli kansallisen lainsäädännön mukaan sallittu ennen tämän direktiivin voimaantuloa, voidaan pitää kyseisessä säännöksessä tarkoitettuna yhtenä ja samana hankkeena, jolloin uutta hyväksymismenettelyä ei tarvita, jos se muodostaa yksittäisen toiminnan, jolle on luonteenomaista yhteinen tavoite ja jatkuvuus ja jonka osalta erityisesti toteuttamispaikka ja -olosuhteet ovat samat. Vaikka yksittäinen hanke on hyväksytty ennen kuin tällä samalla säännöksellä säädettyä suojelujärjestelmää alettiin soveltaa kyseisellä alueella, hankkeen täytäntöönpano voi kuitenkin kuulua direktiivin 6 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan.

(ks. 86 kohta ja tuomiolauselman 2 kohta)

3. Direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä kansalliselle ohjelmakeskeiselle lainsäädännölle, jonka mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat hyväksyä hankkeita käyttäen perusteena mainitussa säännöksessä tarkoitettua ”asianmukaista arviointia”, joka suoritetaan ennakolta ja jossa määritetty typpilaskeuman kokonaismäärä on katsottu yhteensopivaksi mainitun säännösten tavoitteiden kanssa. Tämä pätee kuitenkin vain siltä osin kuin – mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava – tämän arvioinnin tieteellisen luotettavuuden perusteellinen ja kattava tutkimus mahdollistaa sen varmistamisen, että ei ole perusteltua tieteellistä epäilyä siitä, että kullakin suunnitelmalla tai hankkeella ei ole haitallisia vaikutuksia kyseisen alueen koskemattomuuteen.

(ks. 104 kohta ja tuomiolauselman 3 kohta)

4. Direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle ohjelmakeskeiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa vapautetaan tietyt hankkeet, jotka alittavat typpilaskeuman tietyn kynnsarvon tai eivät ylitä sen tiettyä enimmäismäärää, lupavelvoitteesta yksittäistapauksessa, jos kansallinen tuomioistuin on vakuuttunut siitä, että tässä säännöksessä tarkoitettu ennakkollinen asianmukainen arviointi täyttää edellytyksen siitä, ettei ole perusteltua tieteellistä epäilyä siitä, ettei näistä suunnitelmista tai hankkeista aiheudu haitallisia vaikutuksia kyseisten alueiden koskemattomuudelle.

(ks. 112 kohta ja tuomiolauselman 4 kohta)

5. Direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle ohjelmakeskeiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa sallitaan tiettyjen hankeryhmien, jotka ovat käsiteltävissä asiassa lannoitteiden levittäminen maahan tai maan päälle ja karjan laiduntaminen, toteuttaminen ilman lupavelvollisuutta ja siis ilman, että niiden vaikutuksia kyseisiin suojelualueisiin arvioidaan asianmukaisesti erikseen, elleivät objektiiviset seikat mahdollista varmuudella sen poissulkemista, että mainitut hankkeet, yksittäin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa, voisivat vaikuttaa näihin alueisiin merkittävästi, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava.

(ks. 120 kohta ja tuomiolauselman 5 kohta)

6. Direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että tässä säännöksessä tarkoitettu asianmukaisessa arvioinnissa ei voida ottaa huomioon tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja suojelutoimenpiteitä, mainitun artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja estämistoimenpiteitä, erityisiä toimenpiteitä, jotka on hyväksytty erityisesti pääasiassa kyseessä olevan kaltaista ohjelmaa varten, tai itsenäisiä toimenpiteitä, jotka eivät kuulu tähän ohjelmaan, jos näistä toimenpiteistä saatavat edut eivät ole varmoja arviointiajankohtana.

(ks. 132 kohta ja tuomiolauselman 6 kohta)

7. Direktiivin 92/43 6 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa kansallisessa lainsäädännössä käyttöön otetut toimenpiteet, jotka sisältävät typpilaskeumia tuottavien maatalousyritysten seuranta- ja valvontasääntöjä sekä mahdollisuuden määrätä seuraamuksia, jotka voivat johtaa jopa mainittujen yritysten sulkemiseen, ovat riittäviä tämän säännöksen noudattamiseksi.

(ks. 137 kohta ja tuomiolauselman 7 kohta)